УКРАЇНА
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
(НУ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»)
Н А К А З

29 червня 2021 р. № 253

Про введення в дію Кодексу академічної доброчесності
у Національному університеті «Запорізька політехніка»

Відповідно до рішення Вченої ради Національного університету «Запорізька політехніка» (протокол №13/21 від «29» червня 2021 р.)

НАКАЗУЮ:

1. Ввести в дію рішення Вченої ради щодо затвердження Кодексу академічної доброчесності у Національному університеті «Запорізька політехніка» (Додаток №1 на 1 арк.).
2. Начальнику ЦІІТ ЗОП Савчуку А.Є. оприлюднити цей наказ та Кодекс академічної доброчесності у Національному університеті «Запорізька політехніка» (Додаток №2 на 19 арк) у підрозділі офіційного сайту університету «Нормативна база освітнього процесу».

В.о. ректора Сергій Яримбаш

Проректор з НПР та ГП
Віктор Грешта
«29» 06 2021р.

Керівник НВ
Сергій Шило
«___» _____2021р.

Начальник юридичного відділу
Тетяна Петрова
«29» 06 2021

Віктор Кузьмін
7698 475

Додаток № 1 до наказу
від 29.05.2021 р. № 254

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
(НУ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»)

ВИТЯГ ІЗ ПРОТОКОЛУ засідання Вченої ради НУ «Запорізька політехніка»
29.06.2021 № 13/21
м. Запоріжжя

Про затвердження у цілому Кодексу академічної
доброчесності Національного університету «Запорізька політехніка»

Голова Вченої ради – Бахрушин В.Є.
Учений секретар – Кузьмін В.В.

Присутні – 111 членів ради із 154.

Порядок денний: 2. Про затвердження у цілому Кодексу академічної доброчесності Національного університету «Запорізька політехніка».

СЛУХАЛИ: 2. Про затвердження у цілому Кодексу академічної доброчесності Національного університету «Запорізька політехніка».

ВИСТУПИЛИ: Бахрушин В.Є. щодо врахування пропозицій, які надійшли від профспілки працівників і студентів стосовно погодження з ними Кодексу академічної доброчесності Національного університету «Запорізька політехніка».

УХВАЛИЛИ: На підставі відкритого голосування, одноголосно:
2.1 Прийняти у цілому Кодекс академічної доброчесності Національного університету «Запорізька політехніка».

Голова Вченої ради В.Є. Бахрушин

Учений секретар В.В. Кузьмін

Додаток №2 до наказу
від 29.06.2021 року №253

ПОГОДЖЕНО
Голова первинної профспілкової організації викладачів та співробітників НУ «Запорізька політехніка»
_____Ю.П. Петруша
____ _____2021 р.

ПОГОДЖЕНО
Голова первинної профспілкової організації студентів, аспірантів і докторантів НУ «Запорізька політехніка»
_____А.В. Іванченко
____ _____2021 р.

ПОГОДЖЕНО
Голова виконавчого органу студентського самоврядування НУ «Запорізька політехніка»
_____М.П. Соловйов
____ _____2021 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішенням Вченої ради
НУ «Запорізька політехніка»
Протокол № 13/21
від 29 червня 2021 р.

Голова Вченої ради
_____В.Є. Бахрушин
29 06 2021 р

КОДЕКС
АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Запоріжжя

2021 р.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Кодекс академічної доброчесності Національного університету «Запорізька політехніка» (далі – Кодекс)визначає загальноприйняті світовою спільнотою етичні принципи та визначені законом правила, якими мають керуватися всі учасники освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка» (далі – НУ «Запорізька політехніка», Університет) під час навчання, викладання, провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень з дотриманням при цьому основних моральних і правових норм академічної поведінки.

1.2. Цей Кодекс розроблений на основі Конституції України, Цивільного кодексу України, Кодексу законів про працю України, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про фахову передвищу освіту» «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти», «Про авторське право і суміжні права», «Про наукову і науково-технічну діяльність», нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України, чинних наказів МОН України та інших загальнодержавних нормативно-правових документів, рекомендацій Міністерства освіти і науки України, рекомендацій та інших документів Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, Етичного кодексу Вченого України, Європейської хартії дослідників, Статуту НУ «Запорізька політехніка», Положення про організацію освітнього процесу в НУ «Запорізька політехніка», рекомендації SAIUP – Проекту сприяння академічній доброчесності в Україні, а також документи щодо академічної доброчесності університетів, наукових установ і наукових видань України та інших держав.

2. ПРИНЦИПИ, ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ЦІННОСТІ, НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇДОБРОЧЕСНОСТІ ТА ЕТИКИ АКАДЕМІЧНИХ ВЗАЄМОВІДНОСИН

2.1. Основними принципами та фундаментальними цінностями академічної доброчесності та академічної етики є:

- **доброчесність** – відданість учасників освітнього процесу принципам і нормам академічної етики;

- **прагнення до істини** – вільне та відкрите поширення та дотримання кращих практик та сучасної методології досліджень, критичне ставлення до власних наукових результатів та ретельне обґрунтування висновків;

- **прозорість** – доступність та відкритість інформації, яка передбачає, що всі учасники освітнього процесу та наукових досліджень зобов'язані діяти відкрито, оприлюднювати передбачену нормативними документами та академічними традиціями інформацію про свою освітню діяльність, методики і первинні дані досліджень, якщо це не заборонено законодавством;

- **законність** – дотримання кожним учасником освітнього процесу законів та стимулювання до цього інших;

- **повага** до ідей, гідності інших осіб, їх поглядів, фізичного та психічного здоров'я;

- **довіра** – усі учасники освітнього процесу мають впевненість в чесності та чесноті один одного, можуть покластись один на одного, позбавлені остраху, що результати діяльності можуть бути несанкціоновано запозиченими, сфабрикованими чи сфальсифікованими, кар'єру спаплюжено, а репутацію підірвано;

- **послідовне відстоювання** гідної поведінки та принципів академічної доброчесності в несприятливих умовах стороннього тиску;

- **справедливість** – неупереджене ставлення до усіх учасників освітнього процесу, позбавлене дискримінації та нечесності;

- **самовдосконалення та вдосконалення** – учасники освітнього процесу визнають важливість та докладають максимальних зусиль до постійного вдосконалення освітнього процесу і досліджень, зокрема через власний професійний розвиток;

- **відповідальність** – здатність брати на себе відповідальність за власні рішення та результати своєї діяльності, виконувати взяті на себе зобов'язання,протистояти проявам академічної недоброчесності, подавати приклади гідної поведінки;

- **сумлінність** – учасники освітнього процесу належним чином використовують свої права та виконують свої обов'язки з повагою до спільноти Університету та прав інших учасників освітнього процесу;

- **професіоналізм** – прийняття ефективних рішень кожним учасником освітнього процесу в межах своєї компетенції, постійний професійний розвиток.

2.2. Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками Університету передбачає:

- сприяння формуванню доброчесної академічної спільноти Університету;

- посилання на джерела інформації у разі використання отриманих з цих джерел ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- зазначення в академічних творах внеску колег, що не є співавторами цих творів;

- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;

- якісну підготовку до навчальних занять;

- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти, надання їм прикладів етичної поведінки і дотримання академічної доброчесності;

- об'єктивне оцінювання результатів навчання та наукових результатів, чітке визначення та дотримання критеріїв оцінювання результатів навчання;

- опір псевдонауці;

- запобігання конфлікту інтересів, попередження керівників про потенційні конфлікти інтересів;

- повагу до честі і гідності інших осіб;

- застосування релевантних методів наукових досліджень, аналіз та оцінювання альтернатив, обґрунтування висновків за результатами досліджень, відповідно до прийнятих у відповідних галузях стандартів і хороших практик;

- використання у викладацькій та дослідницькій діяльності лише перевірених та надійних джерел інформації.

2.3. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання у випадках, коли відповідними правилами не передбачено інше;

- зазначення внеску інших учасників освітнього процесу у випадках, коли навчальні завдання чи завдання поточного та підсумкового контролю передбачають можливість колективного виконання завдань та/або отримання допомоги від інших учасників освітнього процесу та/або використання додаткових джерел інформації;

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації;

- повагу до честі і гідності інших осіб;

- використання у навчальній або дослідницькій діяльності лише перевірених та достовірних джерел інформації.

2.4. Правила щодо надання посилань на джерела інформації, інформації про методики та результати досліджень у наукових виданнях, кваліфікаційних роботах, дисертаціях, навчальній літературі інших академічних творах визначаються з урахуванням вимог законодавства, державних та міжнародних стандартів та особливостей відповідних видань/творів. Відповідні повноваження стосовно окремих видів робіт/творів можуть бути делеговані кафедрам, редакціям наукових видань та спеціалізованим вченим радам Університету.

3. ВИДИ ПОРУШЕНЬ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ТА ЕТИКИ АКАДЕМІЧНИХ ВЗАЄМОВІДНОСИН ПІД ЧАС РЕАЛІЗАЦІЇОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

3.1. Порушенням академічної доброчесності вважаються:

- **академічний плагіат** - оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих матеріалів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

- **самоплагіат** - оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових досліджень;

- **фабрикація** - вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі та/або наукових дослідженнях;

- **фальсифікація** - свідома зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу та/або наукових досліджень;

- **списування** - виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

- **хабарництво** - надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі та/або у дослідницькій чи творчої діяльності;

- **обман** - надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

- **необ'єктивне оцінювання** - свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти;

- **надання** здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання;

- **вплив** у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на науково-педагогічного (педагогічного, наукового) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

3.2. Академічний плагіат

3.2.1. Академічний плагіат може стосуватися текстів, ідей, гіпотез, аргументів, рисунків, діаграм, фрагментів музичних творів, математичних виразів та перетворень, моделей, методик досліджень і розрахунків, програмних кодів тощо.

3.2.2. Джерелами академічного плагіату можуть бути опубліковані і неопубліковані книжки, статті, брошури, патенти, тези, рукописи, веб-сайти та інші Інтернет-ресурси, виступи на конференціях, роботи інших студентів й т. д.

3.2.3. Ключовою ознакою академічного плагіату є відсутність належних посилань на результати діяльності інших осіб. При цьому спосіб надання належного посилання може бути різним для різних видів академічних творів і має визначатися нормативними документами, що встановлюють вимоги до відповідних видів академічних творів. Зокрема, у підручниках і навчальних посібниках, що містять переважно загальновідому інформацію, посилання може надаватися у формі загального переліку використаних джерел. У тезах доповідей та навчальній літературі може бути використано альтернативну ідентифікацію авторства, приміром: «теорема Піфагора», «закон Ома», алгоритм «Гейла-Шеплі», «метод Ангофа» й т.п. Також можуть використовуватися формулювання на кшталт: «відомо, що».

3.2.4. Використання без спеціального дозволу матеріалів, що потребують такого дозволу, за наявності коректних посилань не є академічним плагіатом,

але може бути порушенням авторського права та/або суміжних прав, що передбачає притягнення до адміністративної відповідальності.

3.2.5. Помилки цитування, зокрема, помилки у перекладі іншомовних текстів та інформації про використані джерела, якщо ці помилки не є свідомими, не є порушенням академічної доброчесності, але є свідченням поганої академічної якості відповідних академічних творів. Якщо зазначені помилки зроблені свідомо, то вони розглядаються як порушення академічної доброчесності у формі обману.

3.2.6. Застосування програмних засобів пошуку академічного плагіату та самоплагіату зазвичай дає змогу виявляти лише текстові збіги з джерелами, що використовуються як база для порівняння. Інтерпретація цих текстових збігів, як академічного плагіату чи самоплагіату, коректного цитування, загальновідомих знань тощо має здійснюватися фахівцями з відповідної предметної області.

3.2.7. Відсоток унікальності тексту чи відсоток текстових збігів, що є результатом застосування програмних засобів, не може використовуватися як індикатор наявності чи відсутності академічного плагіату чи самоплагіату. Але він може використовуватися як індикатор обсягу самостійної роботи автора академічного твору і низької академічної якості цього твору.

3.2.8. Наявність ознак приховування некоректних запозичень (заміна символів, застосування невидимих символів тощо) має розглядатися як підтвердження наявності академічного плагіату чи самоплагіату.

3.2.9. Наявність запозиченого перефразованого тексту за відсутності коректних посилань є ознакою академічного плагіату.

3.2.10. Наявність ознак невідредагованого комп'ютерного перекладу за відсутності коректних посилань має розглядатися як підтвердження академічного плагіату, а за наявності таких посилань – як ознака низької академічної якості.

3.2.11. До загальновідомих знань зараховують текстові фрагменти (приміром, визначення термінів, формулювання фізичних законів, описи стандартних методик тощо), моделі, ілюстрації, ідеї й т.п., які зустрічаються у багатьох джерелах. Відсутність посилань на джерела загальновідомих знань не є академічним плагіатом, за умови, що з тексту чітко зрозуміло, що автор академічного твору не претендує на авторство відповідних текстових фрагментів, моделей, ілюстрацій, ідей, методик тощо.

3.2.12. До загальновідомих знань не можуть зараховуватися великі текстові фрагменти, що не є стандартизованими формулюваннями, фотографії, статистичні дані, складні діаграми тощо.

3.3. Самоплагіат

3.3.1. Ключовою ознакою самоплагіату є подання раніше оприлюднених наукових результатів, як нових наукових результатів, що оприлюднюються вперше. Самоплагіат стосується не привласнення чужих результатів, а некоректного використання раніше опублікованих власних наукових результатів. Самоплагіат призводить до отримання необґрунтованих переваг за фактично невиконану роботу (отримання додаткового фінансування на проведення досліджень, що не виконувалися, підвищення наукометричних показників автора та ін.). Також він може порушувати авторські та суміжні права інших фізичних і юридичних осіб, зокрема, видавців та співавторів.

3.3.2. Найбільш поширеними прикладами самоплагіату є дуплікація публікацій; публікація одних і тих самих наукових результатів в різних статтях, монографіях, інших наукових працях, як нових результатів, що публікуються вперше; подання у звітах з виконання наукових проектів результатів, що містилися у попередніх роботах, як отриманих при виконанні відповідного проекту.

3.3.3. До самоплагіату також зараховують суміщення старих і нових даних без їх чіткої ідентифікації з відповідними посиланнями на попередні публікації; публікацію частини раніше опублікованих даних без посилання на попередню публікацію; повторний аналіз раніше опублікованих даних без посилання на попередню публікацію цих даних та раніше виконаного їх аналізу.

3.3.4. Наявність текстових збігів з попередніми публікаціями не може вважатися самоплагіатом, якщо відповідні текстові фрагменти не містять опису наукових результатів. Також вони не є самоплагіатом, якщо текстовий фрагмент містить опис раніше оприлюдненого наукового результату і посилання на відповідну наукову публікацію. Самоплагіат не може бути усунений перефразуванням тексту, оскільки текст сам по собі зазвичай не є науковим результатом.

3.3.5. Якщо певний текстовий фрагмент збігається з текстом попередніх публікацій, оприлюднених у співавторстві з іншими особами, які не є

співавторами нової публікації, то варто надавати відповідне посилання або в інший спосіб запобігати порушенню авторського права цих осіб.

3.3.6. Якщо певний текстовий фрагмент збігається з текстом попередніх публікацій автора/авторів, для яких, відповідно до угоди з видавцем існують обмеження щодо відтворення та/або поширення, автор/автори мають дотримуватися встановлених обмежень для запобігання порушенню прав видавця.

3.3.7. Результати дисертацій, відповідно до законодавства, мають бути оприлюднені. Тому, відповідно до визначення самоплагіату, він не може бути присутнім у дисертаціях. Але посилання на попередні публікації у цьому випадку є необхідним для підтвердження виконання вимог щодо оприлюднення результатів. Аналогічний підхід варто застосовувати до кваліфікаційних робіт здобувачів освіти.

3.3.8. Якщо у підготовленій до видання навчальній літературі використовуються матеріали попередніх видань автора, він має узгодити з видавцем можливість і допустимий обсяг таких запозичень, а також формат видання – нове видання, перевидання зі змінами тощо.

3.3.9. Відтворення наукових результатів автора у публікаціях, що не є науковими, без відповідного посилання не є самоплагіатом. Але і в цих випадках відсутність посилань на першоджерело може бути ознакою інших етичних порушень та/або порушення авторських чи суміжних прав інших осіб.

3.3.10. Не є самоплагіатом оприлюднення без посилань наукових результатів, які раніше були оприлюднені автором у засобах масової інформації, соціальних мережах, навчальних та науково-популярних виданнях. Але такі посилання можуть мати значення для встановлення пріоритету автора.

3.4. Фабрикація

3.4.1. Фабрикація стосується наведення у наукових публікаціях, дисертаціях, звітах з наукових та прикладних проєктів, доповідях на конференціях, дипломних і курсових роботах студентів, звітах про виконання лабораторних робіт та індивідуальних завдань, звітах про практику тощо даних про експерименти, емпіричні дослідження, вимірювання, розрахунки, опитування, збирання та аналіз статистичних даних, інші види досліджень та їх апробацію, які насправді не виконувалися, або в результаті їх виконання такі дані не були отримані.

3.4.2. Ознакою фабрикації даних можуть бути відсутність належного опису методик отримання відповідних даних та/або посилань на джерела даних. Належним є такий опис методики, що дає змогу іншим особам самостійно отримати відповідні дані за наявності доступу до аналогічного обладнання, матеріалів, інструментів, джерел даних тощо. Дані, відсутні у відкритих джерелах, можуть використовуватися лише з дозволу їх власника чи розпорядника.

3.4.3. Ознаками фабрикації можуть бути неможливість отримати відповідні результати з використанням зазначеної методики, а також суперечність методики та/або отриманих даних законам природи, внутрішня неузгодженість результатів, посилання на джерела, що не існують або не містять відповідної інформації. Разом з тим, такі проблеми можуть виникати через несвідомі помилки опису методики чи посилань на джерела інформації.

3.4.4. Ознакою фальсифікації також є неможливість за наявності сумнівів у результатах отримати доступ до первинних даних у випадках, коли це не пов'язано із конфіденційністю інформації згідно із законодавством.

3.4.5. Не є фабрикацією використання модельних даних, зокрема даних, згенерованих за допомогою комп'ютерних програм, якщо цей факт чітко зазначено у публікації. У випадку використання таких даних в наукових публікаціях автори мають навести опис методики генерування даних, достатній для оцінювання можливості їх застосування для вирішення завдань дослідження, де використовуються ці дані, а також похибок одержуваних результатів.

3.4.6. Фабрикація може стосуватися не лише наукових результатів, але й інших даних щодо досліджень або освітнього процесу. Зокрема, це може стосуватися актів впровадження результатів досліджень, інформації про заходи з оцінювання результатів навчання, інформації про опитування учасників освітнього процесу, випускників та роботодавців тощо.

3.5. Фальсифікація

3.5.1. У наукових дослідженнях фальсифікація виникає, коли автори вносять зміни до результатів досліджень та/або приховують окремі результати з метою позбавлення від даних, що спростовують або не підтверджують гіпотези, які вони захищають, висновки, які вони роблять, тощо.

3.5.2. Фальсифікацією є необґрунтоване вилучення чи «уточнення» окремих даних «викидів». Водночас не є фальсифікацією такі дії, якщо вони мають належне обґрунтування, зокрема, через наявність короткочасних впливів зовнішніх факторів (природних, технічних, економічних, політичних тощо), які могли суттєво вплинути на одержані дані.

3.5.3. Фальсифікація може стосуватися неповного або свідомо викривленого опису методик дослідження з метою приховування виявлених авторами методичних помилок, застосування непридатних для цілей дослідження алгоритмів та програмного забезпечення, інших хиб, що могли вплинути на достовірність, точність і надійність представлених результатів. Також це стосується випадків, коли не наводиться інформація про «спрощення методики», не зазначаються відомі авторам види попередньої обробки, присутні у матеріалі домішки, особливості їх структури, що можуть істотно впливати на досліджувані властивості, тощо.

3.5.4. Фальсифікація може стосуватися викривлення інформації про інструменти дослідження, матеріали чи процеси. Зокрема, це випадки, коли за використання застарілих або непридатних для відповідних досліджень інструментів та/або обладнання зазначаються більш досконалі інструменти та обладнання, або зазначаються більш авторитетні виробники матеріалів.

3.5.5. Маніпулювання зображеннями чи способами подання даних, що спотворюють уявлення про результати дослідження або змушують «читати між рядками», може вважатися фальсифікацією.

3.5.6. Ознаками фальсифікації можуть бути відсутність очікуваних ефектів, зумовлених дією відомих, але не врахованих зовнішніх факторів. Це не стосується випадків, коли дія таких факторів врахована, а відповідні дані чи ефекти обґрунтовано вилучені з результатів дослідження. Разом з тим, такі проблеми можуть виникати через несвідомі помилки опису методики чи посилань на джерела інформації.

3.5.7. Ознакою фальсифікації також є неможливість за наявності сумнівів у результатах отримати доступ до первинних даних у випадках, коли це не пов'язано із конфіденційністю інформації згідно із законодавством.

3.5.8. Фальсифікацією також є наведення неповної або викривленої інформації про апробацію результатів досліджень та розробок, зокрема, вилучення даних про слабкі (в межах статистичних похибок) чи негативні ефекти, а також про непередбачені побічні наслідки.

3.5.9. Фальсифікація може стосуватися не лише наукових результатів, але й інших даних щодо досліджень або освітнього процесу. Зокрема, це може стосуватися актів впровадження результатів досліджень, результатів контрольних заходів та атестації, результатів опитувань учасників освітнього процесу, випускників та роботодавців тощо.

3.6. Списування

3.6.1. До списування зараховують випадки використання здобувачами освіти під час виконання індивідуальних завдань, а також контрольних заходів та атестації недозволених правилами та/або викладачем джерел інформації та/або засобів зв'язку.

3.6.2. Як джерела інформації у цьому випадку розглядають усні підказки, письмові роботи інших осіб, рукописні, друковані та електронні джерела інформації.

3.6.3. Списування не може бути у дисертаціях, кваліфікаційних роботах та інших академічних творах, що передбачають максимальне використання всієї доступної релевантної інформації з проблеми дослідження.

3.7. Обман

3.7.1. Поширеними формами обману є: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування.

3.7.2. Також до форм обману зараховують:

- свідоме викривлення посилань на джерела;
- свідоме викривлення інформації, що міститься у джерелах, на які зроблені посилання;
- недозволену допомогу здобувачам освіти на олімпіадах та конкурсах;
- надання відгуків або рецензій на наукові або навчальні роботи без належного проведення їх експертизи;
- проходження контрольних заходів та/або атестації підставними особами;
- неправдиві повідомлення про небезпеку чи надзвичайні події;
- симуляцію хвороби;
- надання недостовірної інформації про Університет, освітні програми, систему оцінювання, результати діяльності тощо;
- імітацію освітньої та/або наукової діяльності.

3.7.3. Формою обману є приписування співавторства особам, які не брали кваліфікованої участі у дослідженні та підготовці публікації (зокрема, це

стосується зарахування до авторів керівників установ і підрозділів, які не безпосередньо не брали участі у виконанні роботи, представників допоміжного персоналу, здобувачів освіти тощо). Також формою обману є невнесення до числа співавторів осіб, які брали активну кваліфіковану участь у дослідженні та підготовці публікації.

3.8. Хабарництво

Цей вид порушення академічної доброчесності зазвичай пов'язаний зі злочинами, передбаченими статтями 368, 3683, 3684, 369, 3692, 3693 Кримінального кодексу України. Тому академічна відповідальність за таке порушення може визначатися лише після набуття законної сили вироком суду. Водночас, якщо суд встановив, що особа є винною у скоєнні злочину, але звільнив її від кримінального покарання, це не заважає притягненню цієї особи до академічної відповідальності.

3.9. Необ'єктивне оцінювання

3.9.1. Необ'єктивне оцінювання результатів навчання зазвичай проявляється у використанні різних підходів і критеріїв при оцінюванні однотипних робіт різних здобувачів освіти. Це може спричинюватися особистим ставленням до тих чи інших здобувачів освіти, родинними зв'язками, тиском керівництва, зверненнями колег чи знайомих, отриманням неправомірної вигоди тощо.

3.9.2. Необ'єктивне оцінювання може супроводжуватися навмисним створенням нерівних умов для різних здобувачів освіти при проходженні ними контрольних заходів чи атестації.

3.9.3. Необ'єктивному оцінюванню можуть сприяти незрозумілі та,або невідповідні декларованим цілям система та критерії оцінювання.

3.9.4. Для запобігання необ'єктивному оцінюванню науково-педагогічні працівники, кафедри, групи забезпечення освітніх програм мають визначати чіткі критерії оцінювання результатів навчання для атестації, іспитів, заліків, індивідуальних завдань, захисту звітів з практики і лабораторних робіт та інших форм оцінювання і контрольних заходів.

3.9.5. Необ'єктивне оцінювання також стосується свідомого викривлення оцінок наукових результатів здобувачів наукових ступенів при попередньому розгляді та захисті ними дисертацій.

3.9.6. Необ'єктивне оцінювання також стосується свідомого викривлення оцінок при рецензуванні наукових видань/публікацій.

3.9.7. Необ'єктивне оцінювання також стосується свідомого викривлення оцінок освітньої, наукової та іншої діяльності структурних підрозділів університету. Для запобігання цьому в Університеті створюється система багатокритеріального оцінювання, що базується на об'єктивних і релевантних показниках діяльності структурних підрозділів.

3.10. Порушенням академічної доброчесності є надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання

3.10.1. Умови та процедури оцінювання повинні чітко визначати заборони на отримання всіх чи конкретних форм допомоги під час проходження здобувачами оцінювання результатів навчання.

3.10.2. При організації оцінювання результатів навчання мають створюватися рівні умови, що забезпечують всім здобувачам освіти можливість максимально повно продемонструвати здобуті ними результати.

3.11. Порушенням академічної доброчесності є вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на науково-педагогічного (педагогічного, наукового) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання здобувачів освіти або наукових результатів здобувачів наукових ступенів чи авторів наукових видань/публікацій.

4. ЗАХОДИ З ФОРМУВАННЯ ДОБРОЧЕСНОГО АКАДЕМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА

4.1. З метою формування доброчесного академічного середовища Університет здійснює такі заходи:

- організовує і проводить лекції, тренінги, семінари інші заходи з питань академічної доброчесності для учасників освітнього процесу та вчених університету;
- обговорення хороших і поганих практик у сфері забезпечення академічної доброчесності, прикладів порушень академічної доброчесності та їх наслідків;

- передбачає формування компетентностей із дотримання і забезпечення академічної доброчесності в освітніх програмах Університету;

- запроваджує ознайомчі чи факультативні курси з основ академічної доброчесності та академічного письма;

- запроваджує ефективні процедури експертизи, зокрема подвійне сліпе рецензування наукових статей, що подаються для публікації до наукових видань, заснованих Університетом;

- оприлюднює на офіційному веб-сайті цю Політику, інші документи щодо забезпечення академічної доброчесності, відповідні рекомендації для учасників освітнього процесу та вчених;

- оприлюднює інформацію про випадки порушення академічної доброчесності і прийняті рішення у випадках, визначених Порядком виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності;

- розвиває партнерські відносини з підприємствами та установами, а також з кращими українськими та закордонними закладами вищої освіти і науковими установами, органами державної влади та місцевого самоврядування, бере участь у національних та міжнародних наукових і освітніх програмах та проєктах;

- вдосконалює внутрішню нормативну базу щодо організації освітнього процесу, науково-дослідної та інноваційної діяльності, підвищує власні стандарти якості.

4.2. Університет уникає встановлення необґрунтованих вимог до учасників освітнього процесу та вчених, які можуть стимулювати академічну не доброчесність. Зокрема:

- вимоги та стимули, щодо результатів наукової та освітньої діяльності, які не передбачені законодавством, встановлюються на основі прогнозів їх випливу на репутацію університету, його рейтинги, збільшення контингенту вступників та/або обсягу позабюджетних надходжень від наукової, дослідницької, інноваційної, творчої, консультаційної, експертної та іншої діяльності;

- вимоги щодо самостійної роботи здобувачів освіти, зокрема, щодо обсягів індивідуальних завдань, звітів, курсових і кваліфікаційних робіт тощо визначаються з урахуванням часу, що відводиться на виконання таких завдань і робіт освітніми і навчальними програмами та індивідуальними навчальними планами здобувачів;

- освітні програми, індивідуальні навчальні плани, індивідуальні завдання та завдання самостійної роботи здобувачів, програми практик, теми і завдання кваліфікаційних робіт мають сприяти задоволенню особистих потреб здобувачів

стосовно їх професійного розвитку і подальшої кар'єри, реалізації права на академічну мобільність та індивідуальну освітню траєкторію;

- стимулювання досліджень та розробок, спрямованих на вирішення реальних проблем розвитку держави, регіону, галузей, Університету, інших підприємств та установ; врахування висновків замовників при оцінюванні результатів таких досліджень та розробок.

4.3. Створення ефективних процедур та інструментів виявлення порушень академічної доброчесності та притягнення до академічної відповідальності.

5. АКАДЕМІЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

5.1. За порушення академічної доброчесності педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники Університету можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зауваження;
- попередження;
- відмова у публікації наукових результатів та/або навчальних видань;
- відкликання наукових публікацій/навчальних видань;
- відмова у присудженні наукового/творчого ступеня чи присвоєнні вченого звання;
- позбавлення присудженого ступеня вищої освіти, наукового та/або творчого ступеня чи присвоєного вченого звання;
- відмова в присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії;
- позбавлення права брати участь у роботі визначених законом та/або статутом Університету органів чи займати визначені законом та/або статутом Університету посади.

5.2. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зауваження;
- попередження;
- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- позбавлення академічної стипендії.
- відрахування із НУ «Запорізька політехніка»;

5.3. Академічна відповідальність має бути співмірною з порушенням академічної доброчесності. Для здобувачів освіти притягнення до академічної відповідальності має передбачати попереднє навчання принципам і правилам дотримання академічної доброчесності. Для науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників притягнення до академічної відповідальності має передбачати попереднє підписання Декларації академічної доброчесності.

5.4. Порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності визначається Конференцією трудового колективу Університету за погодженням зі Студентською радою Університету та Науковим товариством студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених. Цей Порядок, зокрема, визначає види академічної відповідальності учасників освітнього процесу за конкретні порушення академічної доброчесності.

5.5. Розгляд питань про порушення академічної доброчесності може здійснюватися (залежно від виду порушень) комісіями з академічної доброчесності кафедри, вченої ради факультету чи університету. До складу відповідних комісій мають входити представники первинних профспілкових організацій Університету (Голова профбюро факультету, Голова первинної профспілкової організації). При розгляді порушень здобувачів освіти не менш половини складу відповідної комісії мають складати здобувачі освіти.

5.6. Порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності має передбачати у визначених цим Порядком випадках автоматизовану перевірку із застосуванням цифрових технологій і спеціалізованого програмного забезпечення для виявлення таких фактів. Автоматизована перевірка, зокрема, має здійснюватися щодо кваліфікаційних робіт, дисертацій, монографій, підручників, навчальних посібників, наукових статей, що надходять для публікації у наукових виданнях університету. Результати автоматизованої перевірки мають аналізуватися фахівцями з відповідної предметної області, а рішення щодо встановлення факту порушення мають приймати відповідні комісії з урахуванням матеріалів автоматизованої перевірки, висновків фахівців, пояснень особи, яку звинувачують у порушенні та інших наявних матеріалів.

5.7. Кожна особа, стосовно якої порушено питання про порушення нею академічної доброчесності, має такі права:

- ознайомлюватися з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності, подавати до них зауваження;

- особисто або через представника надавати усні та письмові пояснення або відмовитися від надання будь-яких пояснень, брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності;

- знати про дату, час і місце та бути присутньою під час розгляду питання про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення її до академічної відповідальності;

- оскаржити рішення про притягнення до академічної відповідальності до органу, уповноваженого розглядати апеляції, або до суду.

6. КОМІСІЯ З АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ВЧЕНОЇ РАДИ УНІВЕРСИТЕТУ

6.1. Комісія з академічної доброчесності Вченої ради Університету (далі – Комісія) є постійно діючим органом Вченої ради Університету.

6.2. Основними завданнями Комісії є:

6.2.1. Розробка нормативних документів, рекомендацій, методичних матеріалів тощо з питань забезпечення академічної доброчесності, аналіз практики їх застосування;

6.2.2. Розгляд заяв та звернень щодо випадків порушення академічної доброчесності учасниками освітнього процесу та вченими Університету або передача таких заяв і звернень на розгляд комісій вчених рад факультетів чи кафедральних комісій у випадках, визначених Порядком виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності, а також порушень академічної доброчесності іншими особами, у захищених в Університеті кваліфікаційних роботах, дисертаціях, у виданих Університетом монографіях, підручниках, навчальних посібниках, в наукових виданнях Університету.

6.2.3. Контроль за розглядом заяв та звернень щодо випадків порушення академічної доброчесності комісіями вчених рад факультетів та кафедральними комісіями.

6.2.4. Підготовка пропозицій Вченій раді Університету щодо академічної відповідальності у випадках, передбачених законами України, статутом Університету та Положенням про Вчену раду НУ «Запорізька політехніка».

6.3. Персональний склад комісії затверджується Вченою радою Університету. До складу комісії Вченої ради Університету входять Голови первинних профспілкових організацій Університету, а також представник, делегований виконавчим органом студентського самоврядування Університету. Члени Комісії виконують свої обов'язки на громадських засадах.

У разі, якщо член комісії має конфлікт інтересів стосовно певної справи, він не бере участі в її розгляді.

7. ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

7.1. Усвідомлення та прийняття принципів і норм Кодексу учасниками освітнього процесу і вченими Національного університету «Запорізька політехніка» та зобов'язання їх дотримуватися засвідчується підписом учасника освітнього процесу або вченого Університету. Вимога щодо дотримання цих принципів та норм є обов'язковим складником контрактів з науково-педагогічними, науковими і педагогічними працівниками, а також договорів на навчання зі здобувачами освіти.

7.2. Зміни та доповнення до Кодексу вносяться Вченою радою Університету за погодженням з первинними профспілковими організаціями Університету, виконавчим органом студентського самоврядування Університету та Науковим товариством студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених Університету.